

Olivier Micol

Bruselj, 14. 4. 2020

Vodja enote Evropske komisije
GD za pravosodje in potrošnike
Enota C.3 – Varstvo podatkov
Belgija

Referenčna številka: OUT2020-0028

Spoštovani g. Micol,

zahvaljujem se Vam, da ste stopili v stik z Evropskim odborom za varstvo podatkov in nas zaprosili za nasvet o osnutku Usmeritev za aplikacije, ki podpirajo boj proti pandemiji COVID-19. Evropski odbor za varstvo podatkov se je hitro posvetil temu vprašanju in je 19. marca objavil izjavo, naslednji teden pa namerava izdati dodatne smernice o sledenju, znanstvenih raziskavah in delu na daljavo. Nekateri nacionalni nadzorni organi prav tako pripravljajo smernice na nacionalni ravni, da bi vladam in telekomunikacijskim operaterjem svetovali o tem, kako najbolje spoštovati pravila o varstvu podatkov. Evropski odbor za varstvo podatkov pozdravlja pobudo Komisije za razvoj vseevropskega in usklajenega pristopa, v katerem bi mobilne aplikacije lahko postale eden od predlaganih ukrepov za krepitev vloge posameznikov pri odzivanju na pandemijo. Večkrat je poudaril, da izvajanje načel varstva podatkov in spoštovanje temeljnih pravic in svoboščin ni le pravna obveznost, temveč tudi predpogoj za okrepitev učinkovitosti vseh pobud, ki temeljijo na podatkih in so namenjene boju proti širjenju virusa SARS-CoV-2 ter oblikovanju strategij za postopno opuščanje ukrepov.

Evropski odbor za varstvo podatkov se zaveda, da za to vprašanje ni enotne rešitve, ki bi ustrezala vsem, in da je v razpoložljivih možnostih treba upoštevati več dejavnikov, vključno z vplivom na zdravje posameznikov. Zato je treba predvidene tehnične rešitve podrobno proučiti za vsak primer posebej. Poleg tega Evropski odbor za varstvo podatkov meni, da je korak v pravo smer poudariti bistveno potrebo po posvetovanju z organi za varstvo podatkov, da se zagotovi zakonita obdelava osebnih podatkov ob spoštovanju pravic posameznikov in v skladu z zakonodajo o varstvu podatkov.

Aplikacije bi bilo treba razviti na odgovoren način, pri čemer bi bilo treba z oceno učinka v zvezi z varstvom podatkov evidentirati vse uvedene mehanizme vgrajene zasebnosti in privzete zasebnosti, izvorna koda pa bi morala biti javno dostopna za najširši možni nadzor s strani znanstvene skupnosti.

V tej fazi in na podlagi informacij, ki jih je predložila Komisija, se lahko Evropski odbor za varstvo podatkov osredotoči le na splošni cilj predvidenih aplikacij, tj. preveri, ali so v skladu z načeli varstva podatkov, in na mehanizme za uveljavljanje pravic in svoboščin prebivalstva. Evropski odbor za varstvo podatkov meni, da bo to Komisiji omogočilo nadaljnji razmislek, da bo po potrebi prilagodila odločitve,

ki so predstavljene v dokumentu, ali proučila nove tehnične možnosti. V vsakem primeru bo Evropski odbor za varstvo podatkov to vprašanje nadalje proučil v svojih prihodnjih smernicah.

Evropski odbor za varstvo podatkov želi v tem odgovoru posebej obravnavati uporabo aplikacij za sledenje stikom in funkcijo opozarjanja, saj je treba temu nameniti več pozornosti, da bi čim bolj zmanjšali posege v zasebno življenje, hkrati pa omogočili obdelavo podatkov s ciljem ohranjanja javnega zdravja.

Če bi se izkazalo, da so take aplikacije pomembne za izvajanje določene politike javnega zdravja, lahko v skupnih prizadevanjih za boj proti virusu dosežejo največjo učinkovitost le, če jih uporablja največji možni delež prebivalstva. Kakršna koli funkcionalna heterogenost, pomanjkanje interoperabilnosti ali celo razlike v uporabi aplikacije s strani posameznikov lahko povzročijo negativne zunanje učinke za druge osebe in privedejo do zmanjšanega zdravstvenega učinka. Evropski odbor za varstvo podatkov odločno podpira predlog Komisije, da se take aplikacije uvedejo na prostovoljni osnovi, tako da je odločitev kot odraz kolektivne odgovornosti prepuščena posameznikom. Poudariti je treba, da je prostovoljna uporaba povezana z zaupanjem posameznikov, s čimer se dodatno poudari pomen načel varstva podatkov.

Evropski odbor za varstvo podatkov ugotavlja, da samo dejstvo, da je uporaba aplikacij za sledenje stikom prostovoljna, ne pomeni, da bo obdelava osebnih podatkov s strani javnih organov nujno temeljila na privolitvi. Kadar javni organi zagotavljajo storitev na podlagi pooblastila, ki jim je podeljeno in je v skladu z zakonsko določenimi zahtevami, se zdi, da je najbolj relevantna pravna podlaga za obdelavo ta, da je obdelava potrebna za opravljanje naloge v javnem interesu. S sprejetjem nacionalnih predpisov, ki spodbujajo prostovoljno uporabo aplikacije brez negativnih posledic za posameznike, ki je ne uporabljajo, bi se lahko ustvarila pravna podlaga za uporabo teh aplikacij. Takšni zakonodajni posegi zato ne bi smeli biti namenjeni spodbujanju obvezne uporabe in posamezniki bi morali imeti možnost, da aplikacijo prostovoljno namestijo in odstranijo. Te zakone bi lahko na nacionalni ravni spremljale ustrezne komunikacijske dejavnosti za spodbujanje takih orodij, kot so kampanje za ozaveščanje in pomoč mladostnikom, osebam z okvarami ali manj usposobljenim oziroma manj izobraženim delom prebivalstva, da bi se izognili razpršeni uporabi ali nejasni sliki o razvoju epidemije in morebitnim razlikam na področju zdravja. Vsako pomanjkanje podatkov, do katerega pride zaradi nepazljive uporabe aplikacije ali celo okvare baterije naprave, lahko resno ogrozi splošno javno uporabnost teh instrumentov.

Za aplikacije za sledenje stikom ni potrebno sledenje lokaciji posameznih uporabnikov. Njihov cilj ni spremljanje gibanja posameznikov ali izvrševanje predpisov. Glavna funkcija teh aplikacij je odkriti dogodke (stike s pozitivno testiranimi osebami), ki so samo verjetni in se večini uporabnikov morda sploh ne bodo zgodili, zlasti v fazi postopnega opuščanja ukrepov. Z zbiranjem podatkov o gibanju posameznika v okviru aplikacij za sledenje stikom bi se kršilo načelo najmanjšega obsega podatkov. Poleg tega bi to pomenilo velika tveganja za varnost in zasebnost.

Zdravstveni organi in znanstveniki so usposobljeni, da v skladu s strogim preizkusom potrebnosti, kot je predpisan z zakonom, določijo, kaj je dogodek, o katerem je treba deliti informacije, če, kjer in ko

se zgodi, ter bi morali opredeliti nekatere funkcionalne zahteve aplikacije. Drugo vprašanje, o katerem se razpravlja, je shranjevanje informacij o takšnih dogodkih. Predvideni sta dve glavni možnosti: lokalno shranjevanje podatkov na napravah posameznikov ali centralizirano shranjevanje. Evropski odbor za varstvo podatkov meni, da sta lahko obe možnosti ustrezni alternativni, pod pogojem, da so sprejeti ustrezni varnostni ukrepi, in da se lahko različni subjekti štejejo za upravljavce, odvisno od končnega cilja aplikacije (upravljavec in obdelani podatki so lahko različni, odvisno na primer od tega, ali je cilj zagotoviti informacije znotraj aplikacije ali osebo kontaktirati po telefonu). Evropski odbor za varstvo podatkov želi v vsakem primeru poudariti, da je decentralizirana rešitev bolj v skladu z načelom najmanjšega obsega podatkov.

Te aplikacije niso družbene platforme za širjenje družbenih opozoril ali povzročanje kakršne koli stigmatizacije. Pravzaprav bi morale biti orodja, ki ljudem omogočajo, da prispevajo svoj delež. V osnutku Usmeritev je navedeno, da je njihov edini cilj javnozdravstvenim organom pomagati, da identificirajo osebe, ki so bile v stiku z osebo, okuženo s COVID-19, jim odredijo samoosamitev, jih hitro testirajo ter jim po potrebi svetujejo o naslednjih korakih, tudi o tem, kaj storiti v primeru simptomov. Kakovost obdelanih podatkov je pri tem bistvenega pomena. Koraki, ki jih je treba sprejeti za „identificiranje oseb, ki so bile v stiku z osebo, okuženo s COVID-19“, niso lahki ali preprosti. Obveščanje osebe z obvestilom znotraj aplikacije lahko poteka tako, da aplikacija obdeluje samo naključno generirane psevdonime. Poleg tega bi moral obstajati mehanizem, ki bi zagotavljal, da so ob vsakem potrjenem primeru okužbe s COVID-19 informacije, ki se vnesejo v aplikacijo, točne, saj lahko to sproži obvestila drugim osebam o tem, da so bile izpostavljene okužbi. Tak mehanizem bi lahko temeljil na primer na enkratni kodi, ki jo lahko oseba skenira, ko dobi rezultat testiranja. Vsak posamezni stik smejo opraviti samo zdravstveni organi na podlagi zanesljivih podatkovnih dokazov in z najmanjšim možnim sklepanjem. Poleg tega bi morala Komisija pojasniti vlogo „seznama stikov osebe, ki ima v lasti napravo“, kot je predviden v Usmeritvah.

Algoritmi, ki se uporabljajo v aplikacijah za sledenje stikom, bi morali delovati pod strogim nadzorom usposobljenega osebja, da se omeji pojavljanje lažno pozitivnih in negativnih rezultatov, naloga svetovanja o naslednjih korakih pa nikakor ne bi smela biti v celoti avtomatizirana. Priporočljivo je, da se vzpostavi mehanizem povratnih klicev, pri katerem oseba dobi telefonsko številko ali kontaktni kanal, da lahko od človeškega predstavnika pridobi več informacij. Da se prepreči stigmatizacija, v to „svetovanje“ ne bi smel biti vključen noben potencialni element za identificiranje drugega posameznika, na katerega se nanašajo osebni podatki; prav tako uporaba aplikacije ali njenega dela (kot so nadzorne plošče, konfiguracijske nastavitve itd.) ne bi smela omogočiti ponovne identifikacije drugih oseb, ki so oziroma niso okužene s COVID-19. Evropski odbor za varstvo podatkov toplo priporoča, da se na napravi uporabnika ne shranjujejo nobeni podatki, ki omogočajo neposredno identifikacijo, in da se ti podatki v vsakem primeru izbrišejo takoj, ko je to mogoče.

Evropski odbor za varstvo podatkov močno podpira koncept iz priporočil, da tak sistem za izredne razmere ne bi smel ostati v uporabi po koncu te krize, zbrane podatke pa bi bilo treba na splošno izbrisati ali anonimizirati.

Nazadnje, Evropski odbor za varstvo podatkov in njegovi člani, ki so pristojni za svetovanje in zagotavljanje pravilne uporabe Splošne uredbe o varstvu podatkov ter Direktive o zasebnosti in

elektronskih komunikacijah, bi morali biti popolnoma vključeni v celoten postopek priprave in izvajanja teh ukrepov. Evropski odbor za varstvo podatkov želi spomniti, da namerava v prihodnjih dneh objaviti smernice o geolokacijskih in drugih orodjih za sledenje v okviru obvladovanja pandemije COVID-19.

Evropski odbor za varstvo podatkov je v vsakem primeru še naprej na voljo za zagotavljanje dodatnih smernic institucijam EU in vsem deležnikom, ki sodelujejo pri razvoju in uporabi teh mobilnih aplikacij za boj proti COVID-19.

S spoštovanjem,

Andrea Jelinek